خود.... و ماسکەکانی!

ئەنوەری ڕەشی عەولا– فینلاند

لە بەرئەوەی لە کۆمەڵی ئێمەدا خود، یەکەمین بکوژی خۆی بووە.. بۆیە هیچ چرکەساتێک خولقێنەری خۆی نەبووە..، پرسی (چۆن کەسێک دەبێتە شتێک کە هەیە – نیچە–) ئاوری ئەقلانیانەی قوڵ و فرەوانی لێنەدراوەتەوە، و بەرەودار نەبووە.لای مایکڵ تێنەر (مرۆڤ لە ڕێگای نەبوونی بە کەسێکی تر دەبێتە شتێک کە هەیە) بۆیە جێی سەرسوڕمان نیە مرۆڤی ئێمە بۆ پاراستنی جەستە و بوونی سروشتیانەی خۆی، ناچار لە پشت کۆلێکتیڤیزمێکەوە– کۆگەل– خۆی حەشاردابێت و وەستابێت، یا لە نێویدا توابێتەوە، ئەمەش بە مانای دەستبەردار بوون و لە دەستدانی گەوهەری ئینسانیانەی خۆی بووە. هەربۆیە بە درێژایی مێژووی بێ بونیادی خۆی، ماسکەکانی ناسیۆنالیزم و کۆمۆنیزم و مەزهەب لەسەرسەری شکۆ dignity بێشوناسەکەی هەبوون و داناوە.

– یست و یزمەکان– زەمینێکی بە پیت نەبوون بۆ دەرکەوتنی هێزەشاراوەکانی خود و ئاشکرابوونی تواناییەکانیان، بەڵکە تەنها ئەزمونی شکستەکانی خۆی تیا کردووە. لە بێ باڵەفڕکێی بیرکردنەوەکان.. لەژێر بەستەڵەکی بیروباوەڕەکاندا باڵەتەپەی بوە و بە ماسکەکانی ئەوان خۆی پیشانداوە و کەوتۆتە جوڵە و ئاخافتن. بۆ ئەوەی پێی نەوترێ خودپەرست بووە بە دوگماپەرست. ئەم خودە دەمامکدارەش بە دوو دەرئەنجامگیریەوە هاتۆتە دەرەوە:

شەرمن لە پێشدەم پلەکانی سەر و خۆیدا و مەرجەعەکەی. بێشەرمیش بۆ سەپاندنی پەیامەکەی. چونکە یزمەکان زیندانێکن بە ئاسانی لەسەر گرژییە ئۆنتۆلۆژی و کۆمەڵایەتی و سایکۆلۆژی لایەنگر و بانگەشەکەرەکانی دەلەوەڕێ، و دەیانوروژێنێ بۆ خۆی و بە خاتری خۆی– واتە – نەک مێشک سافی و خاوکردنەوەی دەمارگرژییەکان بۆ لایەنگرەکانی دەستەبەر بکات، ، بەڵکو وەها باریان دەهێنێت تاسەر ئێسقان تواوە بن بۆ مەرجەعەکەیان، کە بیروباوەڕێکە.. ئیمانێکە.. حیزبێکە .. میتۆدەکەیەتی!

بە پێچەوانەکەشی تاسەر ئێسقان ڕەق و توند، بەدنیاز.. بەدخوو.. بەدڕەفتار و بەدبین لەگەڵ دەرەوە گومانهێنەرەکەدا.

ئەم دووڕووییەش (double–faced) خود بەرەو پارچە پارچە بوون دەبات. بەڵێ بێقەید و شەرت ستایش بۆ مەرجەع، و بێپایانیش لۆمەو سەرزەنشت و دژایەتی بۆ دەرەوەی مەرجەع ،و ئینجا خۆشی بینین و دڵ ڕەحەتبوون بە شکستەکانی بەرامبەر. بە مانای موتوربەکردن و بەربەرەڵاکردن بۆ پێڕەوکردنی ئەوشەڕەنگێزییە لەسەرحەرەمی دوژمنە وەهمی و حەقیقیەکانی .

کورت و پوخت ئەمە یاریکردن و بەتاڵکردنەوەی خودە لە ناسنامەکەی(self– identity) .

لە بری ئەوەی خود لە نێو ئەزمونەکانیدا بە دوای خودی خۆیدا بگەڕێ و لە کۆمەڵێ دووری جیاجیاوە، دایەلۆگی لەگەڵدا سازبکات. دێت و فەرهەنگی مەرجەعەکەی هەڵدەداتەوە و لەوێدا بۆ جێگە و ڕێگەی سەنگینیەکانی خۆی دەگەڕێ، وە پاڵپشتی مەرجەعەکەیشی بڕینەرەوەیە و بە یەکەم سەرچاوە و بگرە دوا سەرچاوەشی دەبینێت و دەزانێت– واتە – لە کەسێکی بیرکەرەوە دەگۆڕێت بۆ کەسێکی خاوەن بیروباوەڕی بە دیسپلین.

نەبوونی ئۆتۆنۆمیەتی خود، بە بەهانەی بەرژەوەندی گشتیەوە سڕینەوەیەتی لە نەخشەی هەموو پرۆژە چارەنوسسازەکاندا.

لەو ناوەندەدا خودێکی بێئیرادە و بێئەقڵ... جگە لە بە ئامرازیکردن و دیسپلینکردن و کۆنترۆڵکردن بە دەستی ئایدۆلۆژیاکان، چارەنوسی دەبێ چی بێت؟ گرفتەکە لە درێژماوەدا واوەتر دەچێت، بەناوی یەکبونی فیکری و یەکبونی ڕیزەکان بیری ئامادەکراوی بۆ ڕەوانە دەکرێت.. ئەویش خۆی تێ ئەسوێ و بیر ڕەوانە ناکاتەوە. ئیدی گوێگرە.. قسەکەر نیە. فەرمانبەرە.. فەرماندەر نیە، خودێکی نامۆی بێ چیەتی تەنها بەکاربراوێکی مەشق و یاری و مەزات و شەڕ و ئاشتیەکانی فاناتیزمی– دەمارگیری– ناسیۆنالیزم و کۆمۆنیزم و ئایین دەبێت. سەرکەوتنەکانی ئەوان بە مەزنترین سەرکەوتن و ئازادی خۆی دەزانێ. ئەگەر خود بایەخێکی نەمابێت بۆ ئاوەدانکردنەوە و گەشەکردنی ئازادییەکانی خۆی، دەبێ وەلائی شوناسنامەی چی بێت، جگە لە بریقەدانەوە و پەیڕەویکردنی پەیام و ئەمر و نەهیەکانی ئەو حیزب و باوەڕانەی بە پێی ویستی دروشمەکانیان فۆرمیان پێبەخشیووە و پڕکردۆتەوە، جارێک بە شەهید جارێک بە پاڵەوان، بەڵام بەرکەماڵێکی دەرونی و هاوڵاتی خۆزگە و بریاکانی دنیا تایبەتیەکەی خۆی نەبووە!؟

خودی کوردی بۆیە نیە و نابوتکراوە، بە مانا کراوەکەی هاونیشتمانیبوون، لەبەر ئەوەی حەشاماتێکە داماو بە ئەقڵی خەسیوو، ئیرادەی خاپور، کاراکتەری خودبێوەر self– denying.

خودی کوردی بۆ ئەوەی وەک نەتەوە یەکگرتوو بێت و هەڵوەشاو نەبێت، و لەبەردەمی ئەرک و مافەکانی خۆیدا ڕێزداربێت، نەک لەبەردەم(وەزیفەی حیزب حیزبێنەدا).. تا بوونی تاکەکانی نەچەپێنرێن، دەبێ ئەقڵ و ئیرادەی تاکەکانی دەسەڵاتیان بۆ بگێڕدرێتەوە و هەبێت. ئەگەر نا دەستەوەستان و دژی بەرەوپێشچوونی خۆی دەبێتەوە، لە بری ئەوەی ئەو بەهایانە بەرهەمبهێنێ کە بارگاوین بە ئازادی ، وە گوزارشتێک بێت لە یەکێتیەکی تێکڕژاوانەی هەموو ئیرادەکان ، دێت و تۆتالیتێریانە بەهای ئایدۆلۆژیەتە گومڕاکانی دەبەخشێتەوە و دەیکاتە پێودانگی نیشتمانی بوون و نەبوون.

دەشێ یەکێک لە ڕوانگە کارسازەکان ئەوەبێت: هەلومەرجێک بسازێندرێ کە خودێکی تەندروست ترادیسیۆنی خۆی پیشانبدات و لە توانای لێکدانەوەکانی خۆی و سەرگەرمیە ژیاری و فیکرییەکانی ئەویتریش بەهرەمەند بێت – واتە– خود خۆی بە هەست و ئەقڵی بناسێتەوە و لەگەڵ بەهاکانی خۆیدا ئاشتبێتەوە، هەتا دۆستخوازانە لە دەستی بێت، بەهاکانی ئەوانی تریش بناسێت و لەگەڵ پرۆژەکانیاندا بە دیالۆگ و ئارگۆمێنت و بەیەکتر سەلماندن ئاشتببنەوە.

بێ ئەم سەرەتایە نە لە مافە سروشتی و کۆمەڵایەتیەکان دەگەین ، نە وزەی ئەزمونی وەچەکان چاودەکەین و دەتەقێنینەوە، نە لە قەیرانە مێژوویی و دەستکردەکانیش دەرباز دەبین.

یەکێک لە فیگەرە دیار و بنچینەیەکانی مۆدێرنە کە پێی دەناسرا، ناساندنەوەی خودە بە خود و دامەزراندنەوەیەتی لە شوێنی شیاو بە خۆیدا، بێ ئەم هەنگاوە سەرەکیە نە ئازادی و نە ماف و نە ئەرک، مانای خۆیان وەرناگرن لە کایەو نمایشە کۆمەڵایەتیەکاندا. پێش هەر شتێکیش دەبێ حورمەت بگێڕدرێتەوە بۆ جەستە کە موڵکی خۆیەتی و هیچ هێزێک بە هەر بەهانەیەکەوە بێت بەکاری بهێنێت دژ بە بوونە فیزیکی و سروشتیەکەی خۆی. چونکە هیچ سەروەرییەک بەقەد بەهای جەستە سەنگین و مانادار نیە. ئەمە بیریارێکی وەک پوڵ ڤالێری هێناوەتە سەر ئەو بڕوایەی.. قوڵترین شت لە وجودی مندا، پێستی منە. نیچەش ڕوناکی خستۆتە ئەو فەزایە و گوتویەتی: ڕۆحم پێستمە!